

Sygn. akt V KK 271/22

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **J. B.**

oskarżonego z art. 218 § 1a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 13 lipca 2022 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 17 grudnia 2021 r., sygn. akt V Kz [...]

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Ł.

z dnia 27 października 2021 r., sygn. akt IV K [...]

p o s t a n o w i ł:

1. uchylić zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Ł. i przekazać sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania;

2. obciążyć Skarb Państwa wydatkami związanymi z rozpoznaniem kasacji.

UZASADNIENIE

J. B. został oskarżony o to, że w okresie od dnia 11 lipca 2015 roku do dnia 14 października 2016 roku w Ł. jako rektor Wyższej Szkoły [...], wykonując czynności z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w stosunku do

A. G.-K. uporczywie naruszył prawa jej jako pracownika wynikające ze stosunku pracy oraz z treści art. 97 § 3 Kodeksu pracy oraz § 5 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 maja 1996 roku w sprawie szczegółowej treści świadectwa pracy oraz sposobu i trybu jego wydawania i prostowania, poprzez niezamieszczenie w świadectwie pracy informacji, iż łączący strony stosunek pracy uległ rozwiązaniu za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę oraz informacji o orzeczeniu sądu zasądzającym odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę z winy pracownika pomimo wydania w dniu 16 czerwca 2015 roku przez Sąd Rejonowy w Ł. w sprawie XP upr [...] prawomocnego wyroku, z którego treści wynikał ustawowy obowiązek pracodawcy, czym działał na szkodę wyżej wymienionej pokrzywdzonej, tj. o czyn z art. 218 § 1a k.k.

Postanowieniem z dnia 28 marca 2017 roku Sąd Rejonowy w Ł., na podstawie art. 22 § 1 k.p.k., sąd zawiesił postępowanie (*k. 183, t. I*).

Postanowieniem z dnia 12 września 2019 roku Sąd Rejonowy w Ł., sygn. akt IV K [...], podjął zawieszone postępowanie i na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. umorzył postępowanie przeciwko J. B. - uznając, iż zachodzi wobec oskarżonego inna okoliczność uniemożliwiająca jego ściganie (*k. 203, t. II*). Postanowienie to zostało wydane na posiedzeniu w składzie jednoosobowym, któremu przewodniczyła SSR M. P..

Powyższe postanowienie zaskarżył prokurator podnosząc zarzut obrazy art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. polegającej na niezasadnym przyjęciu, iż przepis ten przewiduje możliwość umorzenia postępowania karnego przeciwko oskarżonemu z uwagi na jego stan zdrowia uniemożliwiający mu udział w procesie karnym podczas, gdy okoliczność ta stanowi jedynie podstawę do dalszego zawieszenia procesu karnego (*k. 210, t. II*).

Sąd Okręgowy w Ł., postanowieniem z dnia 18 grudnia 2019 roku, sygn. akt V Kz [...], po rozpoznaniu zażalenia, uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Ł. do ponownego rozpoznania (*k. 223-224, t. II*). Podstawę uchylenia zaskarżonego postanowienia stanowiło uznanie Sądu odwoławczego, że przez „inną okoliczność wyłączającą postępowanie”, określoną w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. należy rozumieć jedynie przeszkodę prawną

uniemożliwiająca prowadzenie postępowania sądowego przeciwko oskarżonemu, a nie przeszkodę faktyczną w postaci stanu jego zdrowia.

Po zwrocie akt do Sądu Rejonowego w Ł., zgodnie z zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 10 stycznia 2020 roku, sprawa została przedstawiona dotychczasowemu sędziemu referentowi celem rozważenia ponownego zawieszenia postępowania oraz weryfikacji aktualnego stanu zdrowia oskarżonego (k 228, t. II).

Po uzyskaniu kolejnej opinii z dnia 16 września 2020 roku, w której biegła podtrzymała wnioski z poprzednich opinii stwierdzając, że nie doszło do żadnej poprawy w stanie zdrowia oskarżonego J. B., co powoduje trwałą, całkowitą i nieodwracalną niezdolność oskarżonego do uczestniczenia w czynnościach procesowych, ponownie - zgodnie z zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 12 października 2021 roku - akta sprawy zostały przedstawione sędziemu referentowi celem rozważenia podjęcia i umorzenia postępowania.

Na tej podstawie Sąd Rejonowy w Ł., postanowieniem z dnia 27 października 2021 roku, sygn. akt IV K [...], ponownie podjął zawieszone postępowanie i na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. umorzył postępowanie przeciwko J. B. uznając, iż zachodzi wobec oskarżonego inna okoliczność uniemożliwiająca jego ściganie (k 249, t. II). Orzeczenie to zostało wydane na posiedzeniu w składzie jednoosobowym, któremu przewodniczyła SSR M. P..

Powyższe postanowienie zaskarżył prokurator podnosząc zarzut obrazy art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. polegającej na niezasadnym przyjęciu, iż przepis ten przewiduje możliwość umorzenia postępowania karnego przeciwko oskarżonemu z uwagi na jego stan zdrowia uniemożliwiający mu udział w procesie karnym podczas, gdy okoliczność ta stanowi jedynie podstawę do dalszego zawieszenia procesu karnego (k. 251-253, t. II).

Sąd Okręgowy w Ł. postanowieniem z dnia 17 grudnia 2021 roku, sygn. akt V Kz [...], po rozpoznaniu zażalenia, utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy (k. 271-273, t. II).

Kasację od tego orzeczenia, na niekorzyść J. B., wniósł Prokurator Generalny zarzucając rażące naruszenie art. 433 § 1 k.p.k., polegające na nie

przeprowadzeniu należytej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy wydanego z naruszeniem art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. postanowienia Sądu I instancji, tj. przez sędziego wyłączanego od orzekania z mocy ustawy - co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. oraz utrzymanego nim w mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, wobec tego możliwe było jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Analiza akt sprawy potwierdza wskazane w zarzucie kasacyjnym uchybienie. Słusznie wskazał skarżący, odwołując się do unormowania zawartego w art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k., że ponowne orzekanie przez sędziego, który brał udział w wydaniu uchylonego uprzednio orzeczenia było niedopuszczalne. Konsekwencją zaś zignorowania tego ustawowego nakazu wyłączenia było wystąpienie jednej z bezwzględnych przyczyn odwoławczych – art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. – implikującej skutek w postaci bezwarunkowej konieczności uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

Taka sytuacja wystąpiła w odniesieniu do SSR M. P. co wykazuje opisany na wstępie przebieg toczącego się postępowania jurysdykcyjnego. Orzekła bowiem ta sama sędzia w powtórnym postępowaniu - pomimo tego, że wydane uprzednio z jej udziałem orzeczenie zostało uchylone przez Sąd Okręgowy w Ł., co stanowiło przyczynę wyłączenia od orzekania z mocy prawa.

Na podstawie art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k., sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone. Celem tego przepisu jest wyłączenie od udziału w sprawie sędziego, który z uwagi na to, że brał udział w wydaniu w tej sprawie określonego rozstrzygnięcia i w związku z tym ma wyrobiony pogląd na sprawę, mógłby przy ponownym rozpoznaniu sprawy sugerować się treścią wydanego wcześniej przez siebie rozstrzygnięcia. Wyłączeniu na tej podstawie może ulec sędzia zarówno w sądzie pierwszej instancji, jak i w sądzie drugiej instancji, a także sędzia, który orzekał w sprawie, w której orzeczenie w wyniku wznowienia postępowania

uchylono i przekazano do ponownego rozpoznania. Nie jest przy tym istotne, na skutek jakich środków prawnych zapadła decyzja o uchyleniu orzeczenia, np. zażalenia, apelacji, kasacji czy wznowienia postępowania. Ponadto przepis ten stanowi podstawę wyłączenia nie tylko sędziego, który orzekał w zakresie głównego przedmiotu procesu, ale również sędziego orzekającego w kwestii incydentalnej, jeżeli w tej właśnie kwestii przekazano sprawę do ponownego rozpoznania (*vide np.: uchwała SN z dnia 30 września 2003 roku, sygn. 1 KZP 26/03, OSNKW 2003/9-10/82; wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002 roku, sygn. V KK 59/02, Lex nr 53075; postanowienie SN z dnia 10 marca 1997 roku, sygn. V KZ 24/97, OSNKW 1997/7-8/63*). Tak również określona w pkt 7 art. 40 § 1 k.p.k. przesłanka wyłączenia sędziego interpretowana jest w doktrynie (*vide np.: D. Świecki [w: D. Świecki (red.) Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I. Warszawa 2018; S. Steinborn. Komentarz do art. 40 k.p.k. Lex 2016*).

Jak słusznie dostrzega skarżący, art. 433 § 1 k.p.k. zobowiązuje Sąd odwoławczy do przeprowadzenia kontroli zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów w wypadkach wskazanych w art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k. art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Ł. nie dostrzegł, że zaskarżone na niekorzyść oskarżonego postanowienie Sądu I instancji jest dotknięte uchybieniem stanowiącym bezwzględną przyczynę odwoławczą, określoną w powołanym już art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.

Powyższe obligowało zatem Sąd odwoławczy do dokonania kontroli poza granicami podniesionego w zażaleniu zarzutu i zgodnie z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., do uchylenia zaskarżonego postanowienia Sądu I Instancji, czego jednakże Sąd *ad quem* nie uczynił.

Implikacją stwierdzonego kwalifikowanego uchybienia było uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz utrzymanego nim w mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

